

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Trdno na straži!

Zgled iz Amerike

Naše krščansko socialistično gibanje od prvega začetka do danes ne pomeni le štiridesetletno borbo za boljši kos kruha od kapitalizma izkoriščanemu delavstvu. Vso dolgo dobo svojega obstoja pomeni tudi borbo za uveljavljanje delavstva kot enakopravnega činitelja v človeški družbi. Znano je samozavestno in odločno gibanje krščanskih socialistov v povojni dobi za enakopravnost z drugimi stani v bivši Slovenski ljudski stranki, ko je hotelo imeti svoje prave delavske zastopnike po občinah, samoupravah in v parlamentu. Ni se zadovoljilo s kakimi tako imenovanimi pobarvanimi ali pa umetno narejenimi »delavskimi« zastopniki, ki jih je priporočalo ali pa vsiljevalo bogve po kakih ovinkih politično vodstvo, ampak je hotelo imeti na važnih mestih svoje prave, odločne in samozavestne ljudi. Delavsko vprašanje je bilo v povojni dobi tako silno važno, da je hotelo naše delavstvo po svojih zastopnikih direktno posegati v njegov razvoj in tudi samo odločati. Ti njegovi zastopniki bi bili odgovorni svojim političnim instancam indirektno, predvsem pa delavstvu samemu, kateremu bi tudi moralo dajati odgovor za svoje delo na važnih mestih.

To hotenje in zahteve našega delavstva je nujno sililo k moderni, času odgovarjajoči preureditvi katoliškega političnega udejstvovanja. Znanec so tozadavne resolucije krščansko socialističnega delavstva na za to merodajni forum, v katerih se je zahtevala federativna ureditev stranke, da se delavstvo lahko svobodno udejstvuje prav povsod za svoje pravice. Ta zahteva je bila nujna v očigled dejstvu, da je razvijajoči se kapitalizem prav povsod iskal svojo zaščito.

Ne bomo razmišljali danes, kako zelo je bila upravičena ta zahteva našega delavstva za socialni napredek vsega slovenskega delovnega ljudstva, važno je, da je prav povsod naletelo na nerazumevanje in celo na odpor. Zaradi svojega demokratičnega stališča, ki korenini v našem gibanju že od dr. Janeza Evangelista Kreka, je naše gibanje naletelo na silno borbo za svoj obstoj.

V tem je prav za prav sedanjí boj med Jugoslovansko strokovno zvezo, ki živi in pade na demokraciji, in med Zvezo združenih delavcev, ki so jo ustanovili vodji in pristaši absolutne podrejenosti in discipline politični stranki, sedaj v milejši obliki nazvani katoliški politični skupnosti.

V tem boju, ki v očigled volitvam v Delavsko zbornico pridobiva na svoji važnosti in ostriosti, si moramo biti na jasnem in moramo znati ločiti cilje od sredstev, to je svobodno krščansko delavsko gibanje, ki ga predstavlja danes JSZ, in podrejeno gibanje, ki ga vodi ZZZ, to je zeleni.

Silno važno je to vprašanje za delavstvo samo, kajti njemu ne more in ne sme biti vseeno ali je njegovo delo, požrtvovanje in trud res plodonosno naložen v korist delavstvu, to je pokretastko, ali pa samo navidezno delavsko brez izrazitega cilja, ki pa koristi vsem drugim, samo delavstvu ne.

Za vsakega zavednega delavca je odločitev pač jasna. To kaže že samo dejstvo, da JSZ ni utrpela v tem boju še prav nič. To dejstvo pa dokazuje tudi, da je članstvo kakor tudi vodstvo JSZ samo v sebi zdravo in da bo slej ali prej doseglo svoj cilj, kajti danes že predstavlja tako idejno in številčno moč, ki pomeni veliko. Krekov duh živi

V Združenih državah ima delavstvo močne organizacije, ki pa jih teži preklestvo vseh delavskih gibanj: razdor. V tako visoko razviti industrijski državi, kakor je USA, ima tudi delavstvo popolnoma drugačne pogoje za razvitek strokovnih organizacij, kakor drugje, kjer je industrializacija še v povojih. Po mnogih letih hude reakcije velikega kapitala, ko delavstvo v USA ni smelo svobodno nastopati s stankami in drugimi večjimi gibanji, je začelo v tem pogledu novo življenje, ko je bil za predsednika izvoljen Roosevelt. On je začel predvsem s pomočjo delavstva ameriško gospodarstvo bolj človeško usmerjati. Izpopolnil je socialno zakonodajo, vzel vpliv velikemu kapitalu na državne posle in prisilil veliki kapital, da je priznal delavstvo kot enakovrednega činitelja v gospodarstvu.

Za delavske organizacije je nastopil čas, da združijo svoje napore s prizadevanji najvišjega vodstva države, da da ameriškemu gospodarstvu.

Dve leti boja za pravico delavca

Stahovica, februarja 1938.

Redkokdaj se oglašamo krščanski socialisti izpod Kamniških planin. Marsikdo bi mislil, da nas ni. Vendar ni tako. Dve leti trdega boja za delavske pravice imamo že za seboj. Čeprav so nekateri vedno zmajevali: »Oh, saj ne bodo nič naredili!«, smo vendar marsikaj dosegli. Trda je bila ledina, katero je začel orati in sejati seme tov. Alpner Tine, toda to seme je vzklilo in zrasla je organizacija JSZ. Marsikdo je v začetku naše skupine mislil, da iz te moke ne bo kruha, a se je zasukalo drugače.

Spominjamo se, kako je bilo, ko še po svoj zaslužek nisi smel, čeprav si imel za tri mesece zasluženega. Niso nam hoteli izplačati, češ da nimajo denarja, les so pa stalno prodajali. Naše družine so doma stradale. Delati si moral brez obotavljanja po 12 ur na dan in brez zakonitega povišanja za nadure. Danes pa nekateri skušajo podirati tisto, kar je on sezidal.

Prvo leto nismo veliko dosegli: izboljšali smo le plače za 10 par na uro. Vendar je bilo glavno, da smo ohranili tedanji položaj delavstva, ker bi se brez organizacije gotovo poslabšal. V

še danes v našem delavstvu in ta Krekov duh demokracije, pravice in ljubezni bo po delavstvu slej ali prej zajel ves slovenski delovni rod, ki ga bo vodil skozi boje v lepšo bodočnost.

darstvu novo smer, ki bo koristila predvsem ljudstvu, ne pa, kot doslej, da bi bilo gospodarstvo le predmet najhujših špekulacij velikega kapitala.

Delavstvo se je pa na žalost v tem važnem času razcepilo na dvoje, v CIO pod vodstvom kovinarja Johna Lewisa, in delavsko federacijo pod vodstvom W. Greena. Ko je v zadnjem času tudi veliki kapital združil vse svoje napore, da onemogoči Rooseveltovo prenovitveno delo, je ameriška javnost vedno bolj spoznavala, da je razcep med delavstvom v velikansko škodo ne le delavstvu samemu, ampak splošni blaginji v državi. Začelo se je prizadevanje za pomirjenje med CIO in delavsko federacijo.

O tem poroča tudi »Ameriški Slovenec« takole:

»K številnim zahtevam in pozivom iz delavskih vrst samih, da se napravi konec sedanjemu nesrečnemu razkolu, se pridružujejo glasovi tudi od raznih drugih strani, naklonjenih delavstvu, kajti vsakdo lah-

ko razvidi, da je ta spor v škodo ne samo delavskemu gibanju samemu, marveč tudi splošni javnosti. Tako je v ponedeljek nastopil na zborovanju premogarske unije, ki je najbolj vplivna unija v CIO, katoliški duhovnik Rev. Francis Haas, univerzitetni profesor, ki je dvignil svoj glas v isti smeri, namreč da je priporočal takojšnje delo za spravo. Govornik je priporočal zborovalcem, naj se v dosego delavskega sporazuma takoj preneha brezplodni prepir med CIO in delavsko federacijo glede tega, na kateri strani je krivda, da do sprave še ni prišlo in da so se zadnja zadevna pogajanja razbila. Dalje naj vsaka obeh strank sestavi seznam svojih predlogov in točk, v katerih je pripravljena popustiti, ter predloži način, kako naj se sporazum odobri. In njegov končni predlog je, naj se obe stranki zedinita glede natančnega časa, kdaj naj bodo nova pogajanja in obenem naročita vsaka svojim zborovalcem, da imajo ostati v zasedanju in se pogajati, dokler se ne doseže uspeh, namreč sporazum, ki bi bil sprejemljiv za obe organizaciji. Duhovnik je končno resno opomnil delavstvo, da stoji zdaj na preizkušnji, za katero naj zbere svojo dobro voljo, da bo zmogovito izšlo iz nje, češ delavstvo se je že ob več prilikah pokazalo, kako zna biti darežljivo, toda sedaj naj pokaže, da je kos še večjim nalogam in problemom, ki ga čakajo.«

Ameriške delavske organizacije niso idejno opredeljene, ampak prepuščajo izbiro prepričanja svobodni volji svojega članstva.

Zakaj smo pokazali na ta zgled iz Amerike? Samo zato, da lahko z njim primerjamo razmere pri nas. Poslanstvo katoličanov je, da združujejo ljudi med seboj, posebno še, kadar gre za pravično borbo. Ta dolžnost se ne sme omejiti samo na prav omejeno število ljudi popolnoma »našega« prepričanja, ampak moramo to poslanstvo vršiti med vsemi ljudmi.

Pri nas je prav narobe. Ne le, da se ni še nič poskusilo, da bi se na primer delavstvo zblížalo in bolj enotno nastopalo za svoje življenjske koristi, ampak se še celo z vsemi silami dela razdor med njimi, razbijajo se celo krščanske strok. organizacije od ljudi, ki se sami hočejo imenovati dobre kristjane. In nobeden od teh pravovernih ne

Toda mi gremo preko tega posmeševanja nezavednih revežev in bomo še nadalje vztrajali v boju za pravice vseh delavcev. Vse to smo povedali za voljo tega, da ti prijatelji ne bodo mislili, da smo slepi in gluhi.

Strokovna poročila —

Gradbeno delavstvo

Dol pri Ljubljani. Sestanek naše skupine se je vršil 2. tega meseca. Na sestanku je poročal tov. Grošelj o uspelem mezdnem gibanju, katerega rezultate smo videli 1. t. m., ko smo prejeli januarsko plačo. Uspeh je bil naslednji: Čolnarji so dobili povisek 75 par in prejema sedaj 4.50 din; 20 nadaljnjih je dobilo povisek 50 par in imajo na uro 4.25 din. Ostali so dobili povisek 25 par ter znaša plača 4 din. Nekaj delavcev, ki bi po sporazumu, doseženem na banski upravi, morali dobiti 4 dinarje, je še vedno prejelo 3.75 din. Tov. Grošelj je obljubil, da bo izvršil tozadevno intervencijo, in kot naknadno čujemo, je intervencija uspela. Doseglo se je tudi plačilo 50 odstotkov za več kot osemurno delo, kar je vsekakor uspeh, ker je v gradbeni stroki deseturni delovni čas. Doseženo je bilo tudi plačilo dveh ur, če bi delavci, ki pridejo na delo, zavoljo slabega vremena ali velike vode ne mogli delati. — Za uspehe, ki nam jih je priborila JSZ, smo izrekli organizaciji vse priznanje. Da smo dosegli v teku enega in pol leta, kar smo organizirani, trikratni povisek plač in smo tako prišli od 3 din na uro, kolikor smo imeli prej, ko še nismo bili organizirani, na zgorajšnje plače, je zasloga organizacije in nas samih, ker smo si za doseg svojih pravic zbrali res pravo delavsko organizacijo, ki je naše zaupanje vanjo tudi popolnoma uresničila. Ni pa še delo organizacije končano. Imamo še vedno upravičene zahteve, ki jih bomo s pomočjo organizacije postopno dosegli. Dosegli bomo tudi še novo zvišanje dohodkov, ker smo zadnja pogajanja končali z dogovorom, da bomo v začetku poletja zopet načeli zahtevo za povišanje plač. Gradbenemu in vsemu delavstvu pa kličemo: Združite se v res delavski organizaciji JSZ, da boste s strokovno borbo zboljšali svoj položaj in s pomočjo organiziranih tovarišev delavstvu priborili boljše plače!

Lesno delavstvo

Rimske toplice. Dne 6. t. m. smo imeli sestanek naše skupine. Centralo je zastopal tov. Grošelj, ki je govoril o pravi delavski strokovni organizaciji in o delavski zavesti ter borbenosti. Z zadovoljenjem smo vzeli na znanje izid volitev obratnih zaupnikov, ki so pokazale zrelo zavest našega delavstva. Odlok banske uprave, da se vršijo volitve, smo prejeli šele istega dne ob 9. uri. Kljub temu, da je mnogo delavcev tisti dan praznovalo ter da stanujejo daleč okrog po hribih, je bila volilna udeležba 99odstotna. Pri lanskih volitvah je dobila JSZ 2, ZZZ pa tudi 2 zaupnika. Letos se je pa položaj tako spremenil, da je JSZ dobila 4, ZZZ pa nobenega zaupnika. Delavci, ki so bili sprva toliko nerazsodni, da so verjeli frazam, so sedaj izrekli priznanje delu, ki ga je vršila JSZ, in pokazali, da dajo pravico do obstoja tisti organizaciji, ki je pokazala sposobnost iti za delavce v strokovno borbo.

Podpeč. V Kobjevi tovarni v Podpeči je letos dobila lista JSZ štiri obr. zaupnike, lansko leto pa samo enega. S tem je delavstvo izreklo svojo voljo, kdo naj zastopa njegove interese v tovarni. Priznati moramo, da organizacijsko delo v tovarni ni lahko. Težave so zlasti v tem, ker še veliko delavcev ne zna ceniti dobrobiti prave delavske strokovne organizacije, deloma je pa delavstvo tudi boječ, ker meni, da bo moralo trpeti od strani podjetnika preganjanje, če se organizira. Zavedni strokovničarji upoštevajo ta položaj in vedo, da bo potrebno še dosti vzgojnega dela. — Tako vzgojno delo opravljajo tudi sestanki. Zato smo sklenili, da naj bodo čim pogostejši. De-

pomislili, da s takim razbijanjem ne škoduje le delavstvu, ampak tudi krščanski miselnosti med delavstvom. Z ognjem in mečem hočejo pridobivati delavstvo za krščanstvo, toda žanjejo le sovraštvo do vsega, kar je krščansko.

Zgled iz Amerike nas uči, kako morajo katoličani, med njimi v prvih vrstah duhovščina, delati za krščanstvo med delavstvom.

Kdaj bomo mi to učakali?

Ft.

lavski strokovni sestanek je bil tudi preteklo nedeljo. Na sestanku, katerega je otvoril in vodil predsednik tov. Gruđen, je bilo precej tovarišev in tovarišic, seveda bi jih moglo biti še več. Za JSZ je poročal tov. Marinček. Izčrpno je poročal o namenu delavske strokovne organizacije in kateri so značilne prave delavske strokovne organizacije: svoboda in neodvisnost. Taka je JSZ, zaradi česar jo napadajo tam, od koder jo zlasti ne bi smeli, t. j. od takozvane katoliške strani. JSZ je vajena bojev in bo vztrajala na svoji liniji, ker edino tako more vršiti svoje poslanstvo in se boriti za pravice in osvoboditev delavstva in celotnega delovnega ljudstva. — Nato se je razvila debata o nadaljnjem strokovnem delu. Debata je bila živahna in dokazuje, da se je delavstvo resno zavzelo za to, da poglobi delavsko strokovno organizacijo in da se loti vseh delavskih problemov, ki so potrebni za čim boljše delovne pogoje. Sklenjeno je bilo, da bo v najkrajšem času zopet seja organizacije, na katero bo prišel tudi zastopnik centrale. Na tej seji se bodo določili končno veljavni nadaljnji koraki.

Kovinarji

Javornik. Vse članstvo strok. skupine kovinarjev JSZ na Javorniku obveščamo, da se bo vršil naš redni letni občni zbor v nedeljo 27. februarja ob 11 dopoldne na Koroški Beli, kakor običajno. Pozivamo vse člane, da se občnega

Volitve zaupnikov pri KID

Jesenice, 21. febr. 1938.

Dne 4. marca se bodo vršile volitve obratnih zaupnikov za delavstvo KID. Zasluge za te volitve ima predvsem ZZZ na Jesenicah, ki je volitve zahtevala s posebnim letakom, v katerem je tudi žalila razrešene obratne zaupnike. Po sklepu zaupniškega zbora JSZ z Jesenic in Javornika se tudi naša organizacija teh volitev udeleži in je določila za kandidate svoje sposobne član-delavce.

Strokovni skupini JSZ na Jesenicah in Javorniku smatrate ustanovo obratnih zaupnikov za važno in koristno pridobitev v delavski socialni zakonodaji, katero naj vodijo delavci sami in samo za koristi delavstva. Žalostno dejstvo pa je, da se dobi organizacija, ki ima pri tem čisto drug namen in smatra volitve obratnih zaupnikov za neresno dejanje in za primeren čas za izliv umazane demagogije na druge organizacije ter tako uničuje pravi smisel in ugled te ustanove.

Na starejše delavce, ki imajo jasen pojem o obratnih zaupnikih, ne more na njihovo odločitev vplivati nikakoli laž, tudi ne kakšna poslevočeka funkcija in razna gesla ter blatenje posameznih činiteljev organizacij, ker jim je jasno, odkod in zakaj to prihaja. Važno je vprašanje, kako bodo pri teh volitvah odločili novo sprejeti delavci, katerim zaradi kratkega zaposlenja ta ustanova še ni popolnoma jasna. Zato je dolžnost starejših članov, da te delavce podrobno pouče in jim razložijo,

Čevljarsko podjetje Ješe v Tržiču

ne priznava delavskih zakonov

V ozki tržiški ulici stoji enonadstropna hiša g. Ješeta. Tam je zaposlenih okrog 60 delavcev in delavk, večinoma kvalificirani čevljarski pomočniki. Dela se ročno in strojno. V te obratne prostore najbrž še ni pogledalo oko inšpekcije dela, ker bi sicer moglo ugotoviti, da delovni prostori ne odgovarjajo predpisom za varstvo zdravja in življenja zaposlenih delavcev. Delavci izjavljajo, da jih je preveč v delavnici in da so natrpani kakor žveplenke v škatlici. V resnici so pa le delovni prostori premajhni za tako velik obrat. Prav zaradi tega so med delavstvom pogosta obolenja in so bili ugotovljeni ponovni primeri tuberkuloze.

Socialno varstvena zakonodaja je gospodu Ješetu deveta briga, posebno zaradi delovnega časa, plačevanja nadurnega dela in pravice delavstva do organizacije. Delo se načeloma vrši v akordu, ker je to najenostavnejši način priganjavanja in izkoriščanja. Delavci morajo v trgovini g. Ješeta kupovati žebelje, ki jih rabijo pri delih. Ti žebelji so sicer vračunani v akordnih postav-

zbora v polnem številu udeležijo kot zavedni delavci-kovinarji in krščanski socialisti. Apeliramo, da naj nikogar ne manjka in bodite točni! Predvsem pa je treba poravnati članarino še pred občnim zborom v pisarni skupine. Tudi vse tiste, ki morda še niso nikjer organizirani, in prijatelje pripeljte s seboj na občni zbor, da spricho našega dela stopijo v naše vrste.

Jesenice. V petek, dne 25. februarja se vrši v pisarni JSZ na Jesenicah zaupniški zbor z dnevnim redom: Volitve obratnih zaupnikov pri KID. Udeležba za vsakega zaupnika obvezna.

Viničarji

Iz centrale. Obveščamo vse člane Posmrtnskega sklada, da je umrla naša dolgoletna in zvesta članica tovarišica Capl Cecilija iz skupine Fram pri Mariboru, v starosti 66 let. Svojem se je iz Posmrtnskega sklada izplačalo tisoč dinarjev posmrtninske podpore. Zaradi tega smo primorani razpisati zbirko, ki bo sedaj dvojna, za ta in za en primer vnaprej. Prihodnji teden bodo člani prejeli položnice za vplačilo prispevka za 80. in 81. primer. Pozivamo vse, da to čimprej poravnajo. Blag.

Tekstilci

Jarše. Težko so nekateri pričakovali volitev obratnih zaupnikov v podjetju »Industrija platnenih izdelkov« v Jaršah, ker je zelena armada napovedovala velike spremembe in velike uspehe za sebe. Volitve so se vršile dne 14. februarja. Rezultat je 6:0 za JSZ. In zeleni generali so zlomljene sablje pobrali in šli.

katero organizacije in zaupniki res delajo za delavce, da jim povedo, kakšna protekcija se uganja in zakaj, kajti upamo, da smo se do danes že marsikaj naučili. Pojasniti je treba, kakšni razlogi vodijo posamezne ljudi in organizacije za uveljavljanje njihove zlagane teorije o delavski borbi. Pri teh volitvah, katere vodi ZZZ s poslevočedim g. Gasarjem na čelu, bodo nastopili tudi reditelji za vzdrževanje reda. Zaradi velikega števila delavstva bosta na Savi v tovarniški kazini dve volišči za določene obrate, na Javorniku se bodo volitve vršile v običajnem prostoru. Po sklepu volivnega odbora naj vsak volilec, ko pride volit, pove tekočo številko svojega obrata, katero ima na vsaki izplačilni kuverti.

JSZ ima svojo belo glasovnico, katero daš v kuvertu, jo zalepiš in oddaš predsedniku volišča; ostale glasovnice (rdečo, plavo, zeleno) vržeš v pripravljeno košaro ali pa daš v žep.

Volitve se vrše od 5 zjutraj do 7 zvečer; po sedmih ne moreš več voliti. — Tvoja dolžnost je, da greš volit v dopoldanskih urah. Pozivaj in pripelji tudi druge delavce, da storijo svojo volilno dolžnost. Delavci, stanujoči izven Jesenic, naj se na vsak način volitev udeležijo, ker je zaradi dveh volišč volitev popolnoma omogočena in razlog oddaljenega stanovanja ni opravičljiv.

Dokažimo, da smo dozoreli pokretati in dosledno delajmo za JSZ ter volimo z belo glasovnico!

Delavski troti

Vsi pravi delavci občutijo veliko razbitost med delavstvom kot najtežje rano na telesu delavskega stanu. To razbitost je v prvi vrsti povzročila namerno meščanska družba, ker ve, da bo le dotlej mogla vladati ne le nad delavstvom, ampak nad celotnim delovnim ljudstvom, dokler bo razbito. Zato je vpeljala tudi med delavstvo svoje politične metode: zmerjanje, podtikanje in sumničenje svojega tovariša, ki ni v istem taboru.

Prave delavske strokovne organizacije se iskreno trudijo, da bi izginile iz njihovih vrst take metode, da bi se med delavstvom vedno bolj uveljavljalo medsebojno zaupanje. Kajti brez tega je nemogoče napraviti nadaljnji korak k delavski skupnosti. Kdor je pošten in nepristranski, bo moral priznati, da smo mi krščanski socialisti v prvih vrstah v tem boju in da smo resna delavska strokovna organizacija.

Seveda je nekdo v »Delavcu« od 15. februarja 1938 drugačnih misli. Sramotiti hoče naš znak, češ da naj bi bil preračunjen za varanje ljudstva: klaidivo za delavce, križ pa za katoliško gospodo. Dotičniku ni dala miru žilica in je menil, da mora zaječiti svojega antifarovskega konjička.

Delali bi krivico, če bi trdili, da je to napisal kakšen delavec. Prepričani smo, da spoštuje zaveden marksist zavednega krščanskega socialista, ker ve, da bosta v boju za delavske pravice morala stati v isti fronti. Napisal je tisto sramotilno beležko prav gotovo izkvarjenec, ki se je vtihotapil v delavske vrste, da more pod delavsko krinko prodajati svojo umazano in nečedno nedelavsko robo. Taki ljudje so pravi troti v delavski družini. Dokler ne bo delavstvo dovolj energično, da se iznebi teh troto, bo obstajalo nezaupanje med delavskimi vrstami v škodo delavstva, toda v korist njegovih tlačiteljev, pa tudi v korist delavskih troto.

Po naših krajih

Škofja Loka

»Pesem s ceste« na odru »Starološkega doma«. V nedeljo 15. t. m. je priredila oblačilna skupina na odru Starološkega doma Schurekovo igro »Pesem s ceste«. Odbor skupine se čuti dolžnega, da se zahvali za požrtvovalnost vsem tovarišem in tovarišicam igralcem in pa tovarišu režiserju. Zahvaljujemo se vsem tovarišem in tovarišicam za številno udeležbo, istotako prijateljem in pa odboru Prosvetnega društva v Stari Loki.

Maribor

Najbrž samo taktika! S 1. novembrom preteklega leta se je železniškim delavcem povišala odnosno delno povrnila v letu 1931. reducirana plača. Sicer ni bilo bogve kaj, vendar nam pride vsak dinar prav. Sedaj pa moramo, vsaj tako se nam zdi, na ta račun praznovati dva finančna praznika, in to 19. in 21. februarja. Torej na eni strani zvišanje prejemkov, z druge strani pa redukcija delovnega časa.

Potrebna knjižica

Delavska zbornica v Ljubljani je izdala in založila knjižico »Delavski in nameščenski zaupniki«, ki vsebuje zakonske določbe o delavskih in nameščenskih zaupnikih, navodila za volitve delavskih in nameščenskih zaupnikov in poslovnik o delovanju delavskih in nameščenskih zaupnikov.

Ta knjižica je praktičen priročnik vsem tistim, ki delajo za uveljavljanje te za delavstvo in nameščensko važne institucije, ter koristen priročnik vsem že izvoljenim delavskim in nameščenskim zaupnikom.

Cena knjižice je 3 din in jo dobite pri Delavski zbornici v Ljubljani ali pa pri njeni ekspozituri v Mariboru.

bil odpuščen Breško Andrej, ki je bil po mnenju gospoda glavnega zapeljivec delavstva. V ta spor je na predlog JSZ poseglo tudi okrajno glavarstvo na podlagi čl. 15. uredbe o minimalnih mezdah. Okrajno glavarstvo v Kranju je razpisalo dve razpravi, ki se pa nista vršili, ker se g. Ješe razprav ni udeležil in ni niti sporočil, zakaj se ne odzove vabilu. Tako bo moralo delavstvo tega podjetja zopet samo poskrbeti, da nauči svojega delodajalca spoštovanja socialne zakonodaje in osebne svobode vsakega delavca, ki jo ima po obstoječih zakonih.

Socialni demokratije

po starih zavoženih potih

»Delavec«, strokovno glasilo socialističnih organizacij, je v zadnji številki ponovno pokazal pravi obraz ljudi, ki pri njem odločujejo. Medtem ko razglašava v razmišljanju o izvršenih volitvah obratnih zaupnikov v dravski banovini marksistične organizacije za edino prave in edino delavske organizacije, zbaše vse ostalo delavstvo, ki ni v njihovem hlevu, v en koš in ga takole označuje:

»In nasprotniki? Postrežno osebje, odvisno od milosti gospodarjev, ki se mora naslanjati enkrat na to, drugič na drugo vladno skupino, ali na tega ali onega mojstra, direktorja ali upravnega svetnika. In ker se zaveda, da ne spada med produktivno osebje, da se tovarna vrta lahko tudi brez njega, zato mora kriviti hrbet in ne sme imeti svojega prepričanja...«

Tako označuje delavski časopis delavce, ki niso njegovega prepričanja. Kot zavedne delavce nas boli vsak razdor v delavskih vrstah, ki slabi njihovo odporno moč. Toda preko takega pisanja in mišljenja ne moremo mirno in tiho.

Socialno demokratska desnica, peščica diktatorjev, hoče za vsako ceno obdržati položaj v svojih organizacijah. Da to doseže, se ni ustrašila poseči v korenine lastne organizacije in zdeseteriti svojih vrst ter pometati najboljše in najzanesljivejše delavce iz njih, ker jim je presedalo tako vodstvo in so hoteli napraviti red. Tako se je zgodilo na Jesenicah, tako tudi mnogokje drugod.

Zdaj, ko se čuti ta peščica ljudi varno v svojem gnezdu, obdano samo od zvestih in mirnih ljudi, je spet navila staro lajno o edino pošteni, edino delavski, edino zveličavni njihovi organizaciji. Govori, da ima delavstvo, ki ni pri njih, skrivljene hrbe itd. Za krščanske socialiste lahko rečemo, da imajo kaj trde hrbe — saj to lahko ti gospodje socialni demokrati sami vidijo vsak dan, kjerkoli so že skušali te hrbe kriviti. Krščansko socialistično delavstvo se je moralo s svojo organizacijo prebiti ne samo skozi najhujšo reakcijo kapitala, ampak tudi skozi najhujše nasprotovanje in napadanje socialdemokratov, kakršni danes pišejo v »Delavcu«.

Tako razumevanje delavskega gibanja, kakršnega opazuje pri teh gospodih, vodi delavstvo v pogubo. Danes so prišli časi, ko bi se moralo delavstvo čim trdnjeje strniti v enotno borbo. Ti ljudje seveda tega ne marajo videti; zanje osebno je boljše, če je delavstvo razbito, če morejo neomejeno uganjati svojo demagogijo in vladati nad skupino delavstva, ki jim verjame.

Gospodje okoli »Delavca«, klobuk z glave pred zadnjim zgaranim delavcem, pa če je vaš ali ni, zakaj on tisočkrat več žrtvuje za delavski pokret, kakor

vi, ki mu s svojim mišljenjem in ravnanjem samo škodujete!

Klobuk z glave tudi pred Jugoslovansko strokovno zvezo, zakaj njeno delo bi bilo v čast tudi vam, ki se smatrate za edino zveličavne voditelje. Pogledajte poročilo tarifnega odseka Delavske zbornice in videli boste, da je bilo njeno delo močnejše in večje, kakor vaše delo!

Krščanski socialisti ne klonemo pred nikomur, tudi pred vami, gospodje, ne. Zatrđno pričakujemo, da bo tudi delavstvo, ki ga trenutno še vi vodite, prišlo na čisto glede nalog delavskega gibanja, pomedlo svoje vrste in začelo tudi pozitivno doprinositi svoj del k borbi slovenskega delovnega ljudstva!

Novi delavski obraz Hrvaške

Razmere na Hrvaškem so bile dolgo let naklonjene delovanju marksističnih strokovnih organizacij URSA in ORSA. Delavske zbornice in ostale delavske ustanove so bile izključno v njihovih rokah. Pred leti smo celo pisali o postopanju URSA s Hrvaško strok. zvezo, krščansko delavsko organizacijo, ki ji URS ni priznal liste za volitve v Delavske zbornice.

Letos je slika precej drugačna. Dosedanji izid volitev delavskih zaupnikov kaže presenetljivo in za marksiste porazno sliko. Hrvaška delavska zveza (HRS) doim izkazuje URS 102, ORS pa celo samo 15 zaupnikov.

To seveda niso še dokončni izidi, vendar se pa razmerje ne bo dosti spremenilo.

Marksisti na Hrvaškem so s tem prišli v težak položaj. Širijo se glasovi, da bodo kmalu volitve v Delavske zbornice. Volitve obratnih zaupnikov kažejo, kakšen bo izid volitev v zbornice. Zato tudi lahko razumemo, zakaj so utihnile zahteve po volitvah v Delavske zbornice med marksističnimi voditelji. Z njimi bodo namreč odšla vsa lepa mesta, kjer so doslej neomejeno vladali.

Izjava

Podpisani Franc Jakelj, posestnik na Dovjem št. 25, obžalujem in preključem, kar sem žaljivega govoril dne 16. januarja 1938 v gostilni pri Pojetu na Dovjem o Francetu Klinarju, posestniku sinu na Dovjem št. 18, ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od kazenske tožbe.

Kranjska gora, dne 15. februarja 1938.
Jakelj Franc I. r.

„Kaj, če bo vojna?“

Tako se vprašuje marsikdo in premišljuje, kaj se bo izcimilo iz teh premetavanj po svetu. Če kdo danes govori o vojni, navadno premalo pomisli na glavno, kar je za vojno potrebno: na gospodarsko moč in vzdržljivost držav, ki bi se utegnile v vojno zaplesti. Gotovo je važna tudi oborožitev in obiljudnost, toda pri daljši vojni je take premoči kmalu konec, če so izčrpane rezerve za oboroževanje, to je, če ni surovin za vojno industrijo in živeža za armado in prebivalstvo.

Danes je v ospredju predvsem vprašanje spopada med Združenimi državami, Rusijo in Veliko Britanijo na eni strani, in med Japonsko, ki je zvezana z Nemčijo in Italijo, na drugi strani.

Poglejmo, v kakšnem položaju bi se znašle te države, če bi se zapletle v vojno!

Po zemeljski površini obsegajo:

Združene države	7.843.422 km ²
Velika Britanija	34.724.300 "
Sovjetska Rusija	21.352.572 "
Skupaj	63.920.294 km ²

Japonska brez Kitajske	382.074 km ²
Nemčija	470.699 "
Italija s kolonijami	3.980.137 "
Skupaj	4.932.910 km ²

Prebivalstva imajo te države:

Združene države	128.000.000 ljudi
Velika Britanija	500.000.000 "
Sovjetska Rusija	170.000.000 "
Skupaj	798.000.000 ljudi

Japonska	70.000.000 ljudi
Nemčija	68.000.000 "
Italija	50.000.000 "
Skupaj	188.000.000 ljudi

Ze ta slika bi marsikoga prepričala o moči držav, ki jih navajajo danes kot prve kandidate za vojno. Toda glavna moč kake države ne odvisi od zemlje in tudi ne od števila prebivalstva. Pri bodoči vojni bo gotovo odločala gospodarska moč. Če se omejimo na najvažnejše surovine, ki jih kaka država rabi za svojo industrijo in promet, bomo pri omenjenih državah videli naslednjo sliko, koliko producirajo na leto (v tisočih tonah):

	Premoga	Železa	Petroleja
Zdr. države	376.377	25.506	123.034
Vel. Britanija	224.501	600	—
Sov. Rusija	93.500	21.700	24.150
Japonska	37.200	321	—
Nemčija	125.011	4.680	239
Italija	388	502	—

Prav tako važna, kot rudninska bogastva, pa so pridelki, predvsem žito. Država, ki ne bi mogla prehranjati svojega prebivalstva — to velja posebno za pomorske države, ne more računati na daljšo vojno. Žita se pridelava v omenjenih državah povprečno na leto (v 1000 stotih):

	Pšenica	Koruzna	Riž
Zdr. države	135.119	350.716	7.817
Vel. Britanija	100.000	—	479.000
Sov. Rusija	304.000	38.400	2.100
Japonska	12.971	767	96.214
Nemčija	46.760	—	—
Italija	63.328	31.927	6.170

Ena izmed najvažnejših surovin pa je tudi bombaž, ki se rabi tako za tekstilno

Z delavskih bojišč

Brezposelnost v Jugoslaviji. Po poročilu Osrednje uprave borz dela se je gibal brezposelnost meseca decembra takole: zaposlitve pri borzah dela je iskalo 44.741 delavcev in 7213 delavk, skupaj 51.954. Dne 1. januarja 1938 je bilo prijavljenih na borzah dela 30.287 delavcev in delavk.

Delavstvo na Poljskem. Leto 1937 kaže v poljskem gospodarstvu znaten napredek. V železnih rudnikih je bilo zaposlenih 154.000 delavcev (prejšnje leto 150.000); v tovarnah 645.000 (prej 530.000). Delavske plače so se povečale za 160 milijonov zlotov od l. 1936. Podobne razmere so v industriji jekla, cementa, papirja, v predilnicah in steklarnah.

V Nemčiji so začeli zaposlovati vedno več žensk, celo mladoletnih, ker primanjkuje moških, ki jih velik del služi v armadi in v municijskih tovarnah.

V Nemčiji je po uradnih podatkih zaposlenih okoli 60% industrijskih delavcev v vojni industriji.

V Romuniji so bile razpuščene delavske, potem pa še kmečke, industrijske in trgovske zbornice.

V Avstriji je bilo konec januarja 502.265 brezposelnih, od tega samo na Dunaju 115.974.

Predstavniki avstrijske državne delavske zveze so izjavili, da bodo do konca branili neodvisnost in svobodo svoje države. Pred leti je bila za to boljša prilika, pa jo je Dollfuss v svoji kratkovidnosti zamudil in je rajši z ognjem in mečem uničil svobodne delavske organizacije, ki bi bile danes največje poročstvo za neodvisnost.

10.000 rudarjev je stopilo v stavko v Walesu v Angliji, ker jim niso povišali plač.

V Angliji pripravljajo zakonski predlog o pokojninah gospodinj, ki so dopolnile 60 let.

Lewis, voditelj delavske unije CIO v Združenih državah, zahteva od vlade med drugim, da najame posojilo 5 milijard dolarjev za gradnjo delavskih hiš, eno milijardo za javna dela letos, naslednje leto pa še za 2 milijardi, dalje da vlada nastopi proti podjetjem, ki kršijo delavske zakone, z bojkotiranjem vsega njihovega blaga, ter da vlada prepove uporabljanje vojaštva proti stavkujočim.

Kongres ameriških rudarskih delavcev je sklenil, da postavi ob predsedniških volitvah leta 1940. kot kandidata delavskega voditelja Johna Lewisa.

Roosevelt hoče zagotoviti delavstvu stalno določene minimalne letne dohodke.

Ženske v industriji. Po poročilu ministra za delo v USA je zaposlenih v industriji in drugih ročnih poklicih v Angliji 5.606.000 žensk, v sovjetski Rusiji 7.066.000 žensk, v Franciji 7.837.000 žensk, v Združenih državah 10.752.000 žensk, v Nemčiji pa 11.478.000 žensk.

Brezposelnost v l. 1937.

Po podatkih mednarodnega urada dela v Ženevi je bilo v preteklem letu v posameznih državah toliko brezposelnih:

Anglija	1.499.000 ali 3.1% prebivalstva
Nemčija	685.000 ali 1.0% "
ČSR	452.000 ali 5.3% "
Holandija	378.000 ali 5.0% "
Francija	363.000 ali 0.9% "
Avstrija	278.000 ali 4.2% "
Poljska	263.000 ali 0.9% "
Švica	71.000 ali 1.8% "
Ogrska	45.000 ali 0.5% "
Norveška	32.000 ali 1.2% "
Švedska	12.000 ali 0.2% "
Romunija	6.000 ali 0.3% "
Bolgarija	5.000 ali 0.1% "

Gospodarstvo

Jugoslavija je imela preteklo leto od prodane tobača 1.541.000.000 dobička, od soli 378 milijonov dinarjev, od petroleja 134 milijonov dinarjev, od vžigalke 73 milijonov dinarjev.

Državni dohodki v preteklem letu so v mesecih od avgusta do konca decembra presegli za 702 milijona din v preračunu predvideno vsoto. Pričakujejo, da bo presežek do konca preračunskega leta presegel milijardo dinarjev. Uspeh pripisujejo strožjemu izterjevanju zaostalih davkov ter povišanju užitinskih davščin in monopolov.

Izdatki za oboroževanje so bili leta 1937. proti l. 1936 (po nemških podatkih) v posameznih državah za toliko povišani: Japonska 250%, Velika Britanija 135%, Sovjetska Rusija 88%, Čehoslovaška 80%, Francija 50%, Nemčija 25%, Belgija 25%, Združene države 22%, Italija, Holandija in Švica za 20%, Poljska in Romunija 17%, Jugoslavija 16%.

Združene države bodo porabile 500 milijard dinarjev za obnovo in povečanje vojne mornarice.

Na Češkoslovaškem se zadnje čase opaža močno nazadovanje v tekstilni industriji, in sicer zaradi visokih cen bombaža.

Steklenih izdelkov je izvozila ČSR v letu 1937. 101.087 ton v vrednosti 787 milijonov čeških kron.

V Italiji ima 1.596 veleposestnikov 4.278.000 ha zemlje, dočim ima ostalih 2.762.000 posestnikov skupaj 3.044.000 hektarov zemlje, od teh četrtnina po manj ko pol hektara.

Norveška vlada je predložila parlamentu zakonski načrt za omejitev dividend delniških družb na največ 7 odstotkov. Ostanek dobička se mora porabiti v socialne namene in za podpiranje rezervnih fondov. Podobno bo ukrenila tudi švedska vlada.

kakor za vojno industrijo. Tega imajo te države letno toliko na razpolago (v 1000 stotih):

Združene države	20.888
Velika Britanija	8.700
Sovjetska Rusija	4.200
Ostale države	nimajo bombaža.

Poleg teh najvažnejših surovin in pridelkov igra glavno vlogo denarna moč posameznih držav, ki pa se črpa predvsem iz vrednosti zlata, ki ga posedujejo. Te države, v kolikor imajo zlate rudnike, si nakopljejo letno toliko zlata in srebra (v kg):

	Zlato	Srebro
Združene države	85.050	822.600
Velika Britanija	325.960	31.170
Sovjetska Rusija	110.000	18.000
Japonska	15.072	215.300
Nemčija	—	196.600
Italija	—	10.658

Iz teh primerov smo spoznali, da se države, kakor so USA, Velika Britanija ali Sovjetska Rusija lahko z vsemi surovinami in pridelki popolnoma same preskrbujejo in da celo velik del svojih pridelkov izvažajo, in to predvsem v take države, kakor so deloma Japonska, veliko bolj pa Nemčija in Italija, katerih industrija in prebivalstvo je navezano na uvoz velike večine najpotrebnejših stvari.

Vedno večje oboroževanje napenja ljudstva posameznih držav v skrajni napor. Doselej so se oboroževale predvsem totalitarne države, kakor Rusija, Japonska, Nemčija, Italija, ki so dosegle v oborožitvi veliko popolnost. V zadnjem času so se tudi velike zapadne demokracije, Velika Britanija in Združene države, zavedle, da spravlja to

nenehno oboroževanje nekaterih držav nje same v največjo nevarnost, in danes skušajo nadomestiti, kar so zamudile, da bi tako obvarovale svoje koristi z močjo svoje oborožene sile, ki jim je ostala edino poročstvo za mir.

Na drugi strani se zavedajo tudi totalitarne države, posebno Japonska, da se jim z vsakim dnem, ki ga pridobita Velika Britanija in Združene države za svojo oborožitev, manjša možnost na uspeh v morebitni vojni.

Težišče svetovne napetosti se je premaknilo na vzhod, kjer se križajo koristi velikih držav, Japonske, Rusije, Združenih držav in Velike Britanije. Ves vzhodni del zemeljske krogle je danes v mrzličnem pripravljanju na obračun. Japonska mornarica in letala obvladajo velik del Tihega oceana, sovjetske podmornice in tisočera letala na daljnem Vzhodu so pripravljena. Združene države s svojimi letališči in ladijskimi postojankami v širokem loku obkrožajo Japonsko na eni polovici, Velika Britanija na drugi. Zdi se, da USA in Britanija s skrajnimi močmi zadržujeta plaz, ki se bo vsul, ker hočeta pridobiti dragocenega časa, in da se Japonska tega dobro zaveda in se prizadeva, da bi se ta plaz vsul čimprej. Če je zanjo kaj upanja na uspeh, je to že danes; po dveh letih bo že prepozno, zakaj USA in Velika Britanija bosta po svojem oborožitvenem programu takrat že tako močni, da ju ne bo mogoče napasti.

To so misli ob vprašanju, ki se nam postavlja vsak dan. Ali bo, ali ne bo... Tega ne moremo presoditi. Če pa bo vojna, si lahko končen izid zamislamo na podlagi gornjih podatkov. Ft.

Razgled po svetu

Pri nas

Vatikan je protestiral v Belgradu zaradi konca, katerega je dočakal julija 1935 podpisani sporazum in konkordat, ki po besedah samega predsednika vlade dr. Stojadinovića »ne bo več predložen narodnemu predstavništvu v ratifikaciji«.

V Italijo je odpotoval prometni minister Spaho, da se seznani s tamkajšnjimi prometnimi razmerami. Znano je, da namerava naša država na račun klirinškega presečka kupiti v Italiji velike količine železniškega materiala.

Mačkovec dr. Dobovišek, poslanec šmarskega okraja na Štajerskem, je šel v narodno skupščino, kakor je izjavil »iz osebnih razlogov«. Pritiska ga davkarja, nasprotniki z odganjanjem klientele (Dobovišek je advokat v Celju) in veliki dolgovi, katere je moral narediti v treh letih opozicije.

129 milijonski preračun dravske banovine so obravnavali imenovani banški svetniki ves prejšnji teden.

Jugofašist Ljotić, ki ima pest pristašev tudi v Sloveniji (največ med študenti po nekaterih gimnazijah in na univerzi), je hotel imeti v Šibeniku v Dalmaciji shod. Zavedno hrvaško ljudstvo je smatralo to za izzivanje in je odgovorilo z veliko demonstracijo pred poslopjem, kjer je Ljotić predaval. Nastopilo je orožništvo, da bi razgnalo množico. Prišlo je do spopada, smrtno ranjen je padel 17 letni delavec-mizar Belamarić, brat senatorja HSS, večje število pa jih je bilo težko in lažje ranjenih. Demonstracije so trajale od 8 zvečer do 1 po polnoči.

Predsednik jugoslovanskega episkopata dr. Stepinac je zavrnil predlog nekaterih »uglednih katoličanov«, da bi priredili »protestna zborovanja, na katerih naj bi se celotno vprašanje konkordata razmotrivalo v pravi luči«.

Tri kandidate za srbskega patriarha so izvolili v ponedeljek 21. t. m. Na predlog pravosodnega ministra in z ukazom kraljevih namestnikov je bil imenovan za patriarha črnogorski metropolit Gavril Dozić.

Po svetu

Veliki Hitlerjev govor v nedeljo popoldne je proslavljal pet let vladanja narodnega socializma v Nemčiji. Hitler je govoril tri ure. Razglasil je, da je narodni socializem rešil Nemčijo gospodarskega propada. V zunanji politiki je postavil zahtevo po vrnitvi kolonij. Kakor že večkrat, je tudi v nedeljo razglasil Društvo narodov za največjo nevarnost za mir. Ostro je govoril proti boljševizmu.

»Srečen sem, da so zgodovinske zvezde z Avstrijo obnovljene«, je izjavil Hitler v svojem govoru. Med obema državama je vladala neznosna situacija, ki bi bila lahko v kratkem privedla do katastrofe. Sedaj bodo narodni socialisti v Avstriji dobili iste pravice kot ostali in bodo mogli razviti svojo delavnost.

Med prijateljske države Nemčije je Hitler prišel poleg Italije in Japonske predvsem Madžarsko, Bolgarijo in Jugoslavijo.

Zaradi sklepanja prijateljske pogodbe med Anglijo in Italijo so se ponovile precejšnje težave med ministri angleške vlade. Predsednik Chamberlain je za hitro sklenitev prijateljske pogodbe, zunanji minister Eden pa za stopnja stališče, da se Anglija ne sme prenapliti in mora zahtevati obsežna jamstva za mir. Posledica nesoglasij je bila odstop Edena.

Da je avstrijska neodvisnost ogrožena, bi bilo prenaplajeno trditi, pravi objava angleškega zunanjega ministrstva,

ki je bila izdana v petek. — V novi avstrijski vladi, ki se je po osebnem razgovoru med Sušnikom in Hitlerjem preosnovala, so štirje ministri narodni socialisti, med njimi notranji minister Seyss-Inquart. Dve uri po imenovanju je novi notranji minister odpotoval na posvete v Nemčijo. Zamenjan je bil tudi šef generalnega štaba, ki je bil znan kot prijatelj nemškega odstavljenega generala Fritscha. Oba generalna štaba bosta imela skupen posvetovalni organ.

Naše skupine polagajo račune

Vir. Občni zbor naše skupine se je vršil dne 13. februarja. Odbor je podal poročilo o delovanju v preteklem letu. Nato smo izvolili novi odbor, sestavljen večinoma iz starih odbornikov. Občni zbor je potekel v najlepšem soglasju. Zastopnik JSZ tov. Marinček je podal izbrano poročilo o delovanju in namestu strokovne organizacije. Delavstvo je z zanimanjem sledilo njegovemu izvajanju. Zglašalo se je nad raznim natočevanjem, ki se širijo proti JSZ. Kljub vsem klevetam in raznim govoricam ostane delavstvo zvesto JSZ, ker je le JSZ prava krščanska delavska strokovna organizacija. — V januarju smo imeli volitve obratnih zaupnikov. Ker je bila vložena samo ena lista, je glasovanje odpadlo. Izvoljeni so bili: Jutršek Karel, Osolnik Francka, Dolničar Francka in Kolenc Dana.

Jurkloster. Občni zbor naše organizacije se je vršil dne 20. februarja. Centralo je zastopal tov. Grošelj iz Ljubljane, ki je podal krajše poročilo o delu in uspehih JSZ v Jurklosteru v teh petih mesecih, odkar smo se organizirali. Poročal je tudi o novem pravilniku za brezposelne podpre. Pri volitvi odbora je članstvo soglasno zahtevalo, da še nadalje ostane predsednik tovariš Jančič, ki je na tako soglasno zahtevo, dasi težko, ker je že starešina obratnih zaupnikov, sprejel nadaljnje vodstvo organizacije. Za podpredsednika je bil izvoljen tov. Šeško Rudolf, za tajnika Esih Franc, za blagajničarko Kormos Terezija, za namestnico blagajničarke za Zalokar Hilda. V odboru so še: Senica Franc, Brečko Rudolf, Al. Ogrinc in Polanc Jože. Delavstvo je organizaciji odločno izjavilo, da bo v Jurklosteru vsak delavec, ki bo zaposlen v Falterjevem podjetju, tudi član JSZ.

Prosvetna centrala Zveze grafičnega delavstva v Zagrebu razpisuje nagrade v skupnem znesku 5.000 din za najboljše delavske igre. Tekmujejo lahko tudi Slovenci. Predložene morajo biti do 15. junija 1938. Natančni podatki se dobe tudi v našem uredništvu.

Walter Briesley

Brezposelni

Poleg »ponožnjakov«, »dnevnikov« in »popoldnjakov« so živeli ljudje, ki so tvorili sloj zase. Tem ni bilo treba po dežju trapati okrog, ker je bil šele terek, borza dela pa je bila redoma odprta samo ob sredah in petkih popoldne. Pomilovali so ljudi, ki se morajo toliko ubijati in hoditi vsak dan na delo. Šli so ob določenih dneh na borzo dela in so rekli: »Brez dela smo,« pa so dobili plačo za ves teden. Drugače pa so bili prosti. Lahko so delali v svojih hišah in na svojih vrtovih, lahko pa so delali tudi pri drugih ljudeh in zaslužili kakšen šiling. Toda njih svoboda ni bila pristna. Tako so živeli, dokler jih ni kaka svinja ovadila. Poklicali so jih na odgovor in jim za en teden ali dva ustavili podporo. Prosti so bili toliko, da se je lahko ves ljubi dan usajala nad njimi kakšna jeznorita ženščina, pri kateri so delali.

Svobodno so lahko gledali in čutili, kako jim gine ponos, ki jih je prej dvigal in kako jim hujšajo otroci. In v vsej goloti se jim je pokazala brezbriznost ali pa trajna zagrenjenost. Svobodno so lahko kuhali jezo in tuhtali v strahu pred prikaznimi, ki so se jim režale iz reke, kanala ali rezervarja. Včasih so videli pošastno znamenje, veliko drevesno vejo. Ugledali so srp na stropu ali britev, s katero so se brili, in že so menili, da pomeni to nekaj hudega. Morali so odhiteti na polje, da so lahko globlje in mirneje zadihali. Preklinjali so in rotili ne samo vnanji svet, marveč sami sebe; jezilo jih je, da so tako neumno slabotni in onemogli. Nekateri se niso mogli rešiti more, ki jih je

Nova romunska vlada hoče v zunanji politiki voditi enako prijazno politiko nasproti Angliji in Franciji kot nasproti Nemčiji in Italiji. Prejšnji Gogovi vladi je Francija napravila velike težave, ker je ustavila vse dobave orožja. Državni uradniki v Rumuniji niso dobili plače že dva meseca. Glede skrivnostnega izginotja ruskega poslanca v Bukarešti Butjenka ni še nobene jasnosti. Italija trdi, da je Butjenko skrivoma pribežal tja, ruska vlada pa trdi, da to ni pravi Butjenko in da je poslanik bil ubit ali nasiloma odveden.

Grška diktatura z veliko vnemo izvaja svoj program. Zadnji čas je bilo zelo veliko število voditeljev opozicije odpeljanih in interniranih na otokih.

Sklenjeno je bilo tudi, da predloži JSZ podjetju zahtevo, da se uvede v dobi od aprila do konca oktobra skupni delovni čas, to je od 6 zjutraj do 2 popoldne, da bomo po končanem delu lahko porabili čas za delo doma. Upamo, da bo g. Falter priznal upravičenost naše zahteve in temu ugodil. Prihodnji sešatek se bo vršil 13. marca, na katerega pride tov. Jurač iz Celja.

Občni zbori

Škofja Loka. Odbor strokovne skupine tekstilnega delavstva v Škofji Loki vabi vse delavstvo škofovloške predelnice na občni zbor, ki se bo vršil 27. tega meseca ob pol 10 v gostilni pri Lovrencu. Dnevni red občnega zbora je običajen.

Duplica. Vse članice in člane že sedaj opozarjamo in vabimo, da se v nedeljo 6. marca 1938 udeležijo rednega letnega občnega zbora strokovne skupine lesnega delavstva, ki se bo vršil ob 3 popoldne v gostilni Herle na Duplici. — Skrbite, da boste imeli to nedeljo na razpolago samo za to, da se vsi do zadnjega udeležite obč. zbora. Na njem bodo odborniki podali poročilo o delu v preteklem letu. Občni zbor se vrši na nedeljo zaradi žage, da se ga morejo udeležiti tudi člani žage, ker drugače delajo v dveh izmenah.

Kamnik. Strokovna skupina kovinarjev v Kamniku sklicuje redni letni občni zbor za nedeljo 6. marca ob 9 popoldne v restavraciji Grajski dvor (pri Petru). Vse člane in članice pozivamo, da se občnega zbora udeležijo, ker bodo sklepi za vse članstvo obvezni. Izpolnite svojo organizacijsko dolžnost najkasneje do 26. februarja; organizacijski zaupniki pa naj obračunajo denar najkasneje do 28. februarja, da bo mogoče zaključiti obračun.

Medvode. V nedeljo 6. marca ob 3 popoldne se bo vršil v Društvenem domu v Preski občni zbor naše skupine papirniškega delavstva. Pride tudi zastopnik centrale. Pridite vsi!

tlačila. Njih slabost je bila večja od njih moči. Nekateri so se pogrezali vedno globlje in globlje v svojo mrko zagrenjenost. Poredko je kdo kaj spregovoril o svojih brezposelnih tovariših. Potem pa so se še bolj zaprli vase. »Poolov Tom je mrtev,« so govorili. »Ubilo ga je. Preveč se je gnal.« Tako so se pogovarjali med seboj in se naglo razšli. Nič jim ni bilo hudo, čeprav so sami sebe s korenino vred izruvali iz življenja. — Jadno so jo popihali in se poskrli v svoje hiše. Potem pa so pripovedovali, da »je bilo najdeno truplo...«

Dež je še vedno trkal na okna vaških hiš. V vsaki izmed dvajsetih hiš je gledal skozi okno moški in si delal načrte za ves dan. Vsi so se zavedali, da so jim začrtane določene meje.

»Kakor kaže, bom moral iti v Osrednji urad,« je spregovoril marsikak mož.

Žena ni ničesar odgovorila; bilo ji je vseeno, kaj bo mož počel tisti dan. Če bi tudi z mezinem ne mignil, je vedela gotovo, da bo ona še manj naredila.

»Jaz pojdem pogledat v Pirley, če bo deževalo ali ne. Ves dan ne bom čepel doma,« je spregovoril kak drug moški. Otikal je v hlačenem žepu bakren novic in pomislil, da je stavil za tri penny-je.

»Še lepo bo danes,« je dejal Ivan Osok svoji ženi, ko sta sedla k zajtrku. Bilo je malo pred osmo. »Kaže, da bo skazilo ves dan. Upajmo pa, da ne bo ves dan deževalo,« je dodal samo z ozirom nase, kajti upiralo se mu je, da bi ostal doma, prav tako, kakor tisti mož, ki je odjadril v Osrednji urad za socialno skrbstvo, in oni drugi, ki jo je mahnil v živalnejše mesto. Toda pomislil je, da je Ivanka najbrž opazila, kako sebičen je, zato je zavedel njene misli drugam.

(Dalje prihodnjič)

Poslano*

Dobrova, 15. februarja 1938.

Kakor delajo, taki so! Tisti vsemogočni gospodje pri nas, ki so mnenja, da je res samo to, kar oni govorijo, kar oni razglašajo, in da se moramo vrteti samo tako, kot oni diktirajo, so se sedaj nič več skrito, ampak javno na svojih »sejah« razpihali in raztogotili in sklenili, da se mora zgoditi to, da bo dala **Vzajemna zavarovalnica** meni nov rajon, da ne zaslužim in da nisem vreden, da bi delal med temi neoporečnimi ljudmi in da imajo že drugega, ki je res pošten, vdan in katoliški! (Mogoče bi mi privoščili del Abesini-je?) Med ljudmi (samo nekaterimi) se celo govori, da bom sploh ob službo, to je ob kruh! Gotovo bo koga zanimalo, zakaj vse to? Pravijo, da predvsem zaradi tega, ker nisem dovolj zanesljiv. Ker nisem dober pripadnik. Ker nisem zadosti katoliški, da sem za taka načela, kot je bila SLS. Nekdo je celo izjavil, da imam pri Vzajemni zavarovalnici veliko afero zaradi poneverbe, pred sodiščem pa je povedal, da se sedaj nič ne spominja. Sodnik mu je rekel: Kdor vam je naročil tako povedati, vas je slabo naučil lagati. **Resnični vzrok** pa je tale: da sem pri krščanski strokovni organizaciji, da jo povsod branim, tudi tam, kjer nas zmerjajo s komunisti in marksisti, da povem javno, ako se komu dela krivica, in še jo bom povedal, če bo treba. Grozili so, da bi me prijeli za jezik, če bi se podpisal na dopisih. Več kot leto je že, ko so na »sejah« sklenili, da me bodo tožili, a na škodo do danes še niso nič storili. Povem samo, da **želim** razpravo kjerkoli, da bi to žalostno in klavirno početje proti meni prenehalo. Dokler bodo pa metali v me tako smrdljive bombe, naj vsak ve, da bom branil svojo čast, posebno še, dokler jo bom lahko kot doslej. Ako je to početje proti meni v skladu s katoliškimi načeli, sem prav rad nekoliko oddaljen od prizadetih. Še to, da taki, ki ne vedo, kaj se pravi imeti družino in jo po krščanskih načelih vzdrževati, naj pustijo moj kruh. **Vzajemna zavarovalnica** sama pa prav dobro ve, da se jaz preživljam pošteno in da se tudi bom, pa naj bo kakorkoli. Kadar bodo prizadeti svoj namen dosegli, bomo pa govorili naprej...

Franz Velkovrh,
zastopnik Vzajemne zavarovalnice.

* Priobčujemo gornji dopis, ki smo ga prejeli. Uredništvo odgovarja zanj toliko, kolikor za take primere določa zakon.

To in ono

Zahvala. Podpisana se najlepše zahvaljujem jugoslovanski strok. zvezi v Ljubljani, ki mi je ob boleznih naklonila podporo v znesku 200 din. Obenem pa se zahvaljujem tovarišem delavcem in delavkam, ki so stali na strani otrokom in mi poslali 500 din. — **Sršen Francka**, delavka v »Stori« v Gameljnah, Selo 37 pri Vodichah.

Delavska

GLASILO **PRAVICA**
KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva cesta 22-I — Oglasi po ceniku — Telefon št. 4948. — Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka stane 1 din. — Naročnina: za 1 mesec 4 din, za šest let 10 din, za pol leta 20 din, za celo leto 40 din. Naročnina za tuje države na mesec 7 din, na leto pa 70 din.

Odgovorni urednik Peter Lombardo, Ljubljana. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice« Srečko Žumer, Ljubljana. — Tiska Zadruga tiskarna, Ljubljana, Tyrševa cesta št. 17 (Maks Blejec)